

ΚΥΡΙΩ ΑΠΟΛΛΩΝΙ
ΑΥΛΟΥΖΕΝΙΣ [ΑΥΛΟΥ
ΖΕΝΕΟΣ] ΕΥΞΑΜΕΝΟΣ
[. . . ΡΙΟΝΑΛΕΟ . .]

Ὁ ἀφιερωτῆς φέρει τὸ ὄνομα Αὐλούζενις καὶ εἶναι υἱὸς τοῦ συνώνυμου Αὐλουζένεος! Δυστυχῶς τὸ τέλος τοῦ δευτέρου καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ τρίτου στίχου δὲν διακρίνονται καθαρῶς. Αὐλούζενις ἢ Αὐλουζένης εἶναι γνήσιον θρακικὸν ὄνομα πολλάκις ἀναγραφόμενον εἰς τὰς ἐπιγραφάς. Ἀπὸ τὸν τέταρτον στίχον ἀναγράφομεν τὰ ὑπάρχοντα γράμματα, χωρὶς νὰ εἴμεθα βέβαιοι περὶ αὐτῶν.

Ἐνωθεν τῆς εἰκόνης διακρίνεται ἕτερα ἔσκαμμένη βάσις, μικροτέρα καί, ὡς φαίνεται, τριγωνικὴ ἐν εἴδει μετώπης ναοῦ· ἐπειδὴ δέ, ὡς εἶδομεν, τὸ μάρμαρον εἶναι τεθραυσμένον, τίποτε ἄλλο δὲν ὑπάρχει ἢ δὲν διακρίνεται, εἰ μὴ μόνον ἀκαθόριστός τις ἐξοχὴ ἐν σχήματι ἀνεστραμμένου κώνου ἐν τῷ μέσῳ τῆς βάσεως ταύτης καὶ ὑπερθεῖν ἀκριβῶς τῆς κεφαλῆς τοῦ ἥρωος.

Διδυμοτείχον Μάϊος 1937

† Ἀρχιμανδρίτης Νικόλαος Βαφείδης,

Σημειώματα περί τῆς Πλωτινοπόλεως καὶ Διδυμοτείχου *. 1) Ἡ ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Διδυμοτείχου ἀνεύρεσις ἐνεπιγράφου βάρθρου ἀνδριάντος τοῦ αὐτοκρ. Φιλίππου στηθέντος ὑπὸ τοῦ δήμου καὶ τῆς βουλῆς τῶν Πλωτινοπολιτῶν δὲν εἶναι ἀσφαλὲς τεκμήριον περὶ τῆς τοποθεσίας τῆς ἀρχαίας Πλωτινοπόλεως, διότι ἐνδέχεται τὸ βάρθρον νὰ ἐκομίσθη εἰς τὸν ἐν τῷ μέρῳ ἐκείνῳ ὑπάρχοντα συνοικισμόν ἐκ Πλωτινοπόλεως πρὸ ἢ μετὰ τὴν ἀρδην καταστροφὴν τῆς πρὸς ἄλλην χρῆσιν. Τοιαῦται μετακομίσεις ἀρχαίων λειψάνων ἐκ παρακειμένων καταστραφειῶν ἀρχαίων πόλεων εἰς γείτονας συνοικισμοὺς εἶναι συνήθεις. Οὕτω πολλάκις μακρὰν τοῦ χώρου τῆς ἰδρύσεώς των ἀνευρίσκονται ὁδομετρικαὶ ἐνεπίγραφοι στήλαι, ἐνεπίγραφοι λάρνακες καὶ βάρθρα ἀνδριάντων, βωμοὶ καὶ ἀνδριάντες καὶ ἄλλα. Πρὸς ἐξακρίβωσιν τοῦ ἂν πράγματι τὸ βάρθρον ἀρχῆθεν ἐστήθη ἐκεῖ, δεόν νὰ ἀνασκαφῇ ὁ περὶ ὃν εὐρέθη χώρος, ὅποτε πάντως θ' ἀνευρεθοῦν καὶ

Κ. Μυλίδου
Ἀποδοκίμασις:

ἐν Θρακίᾳ Αθ
τ. θ. 1938

*) Τὰ δημοσιευόμενα σημειώματα ἐστάλησαν πρὸς φίλον τοῦ γράφοντος, ἐν τῇ ἀναγνώσει τῶν περὶ Πλωτινουπόλεως γραφέντων ἐν τῷ Η' τόμῳ τῶν «Θρακικῶν» (Σελ. 190-210) παρὰ τῶν κ. Κ. Κουρτίδου καὶ Ν. Βαφειάδου καὶ δημοσιεύονται ἐν τοῖς «Θρακικοῖς» ὡς μικρὰ τις συμβολὴ πρὸς διαφώτισιν τοῦ ζητήματος. (Σ. Θ.).

ἄλλα μνημεῖα τῶν χρόνων τῆς Ρωμαϊκῆς ἐν Θράκῃ κυριαρχίας. Διότι προφανῶς ὁ ἀνδριάς τοῦ αὐτοκράτορος ἐστήθη ἐν δημοσίῳ τῆς πόλεως μέρει, οἷον ἐν τῇ ἀγορᾷ, ἐν στοᾷ, πρὸ ἱεροῦ, βουλευτηρίου κτλ. ὧν ἀδύνατον εἶνε νὰ μὴ ἀνευρεθοῦν ἴχνη. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Πλωτινιόπολις κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς της ἤκμασεν πολιτευομένη κατὰ τὸ σύστημα τῶν ἐλευθέρων Ἑλληνικῶν πόλεων, ἐνδέχεται ν' ἀνευρεθοῦν καὶ τινὰ μνημεῖα τέχνης καὶ πρὸ παντός καὶ ἄλλα ἐπιγραφὰι διαπιστοῦσαι τὴν θέσιν της. Ἡ ἀνεύρεσις δὲ μόνον μετ' ἀνασκαφὰς ἰχνῶν συνοικισμοῦ ἀπὸ τῶν χρόνων ἐκείνων δεόν νὰ μὴ θεωρηθῇ ὡς σπουδαία ἔνδειξις πρὸς καθορισμὸν τῆς θέσεως τῆς πόλεως ἐκεῖ. Διότι ἐπὶ τῆς ἐν Θράκῃ ρωμαϊκῆς ἐνεκα τῆς ἐπὶ δύο καὶ πλέον αἰῶνας ἐπικρατησάσης εἰρήνης ἡ χώρα ἅπασα μετεβλήθη εἰς παράδεισον καὶ κατεσπάρη ὑπὸ κωμῶν, ἀγροικῶν καὶ ἐπαύλεων.

2) Ἡ θέσις τῆς ἡρειπωμένης Πλωτινιολέως καθορίζεται ὑπὸ τοῦ γεωγράφου Forbiger (Kürzer Abréiss der alten Géographie, Leipzig, ἔτ. 1850, σελ. 475), ὅστις λέγει ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν Τούρκων Dsjr Etkes καὶ ἐκεῖτο οὐ μακρὰν τῆς συμβολῆς τοῦ Ἐριῶνος μετὰ τοῦ Ἐβρου πλησίον τοῦ Διδυμοτείχου ἐπὶ τῆς ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως πρὸς τὴν Τραϊνούπολιν καὶ τὴν Αἴνον ἀγούσης ὁδοῦ καὶ ὅτι διὰ τῆς πόλεως διήρχετο καὶ ἡ περιώνυμος στρατιωτικὴ ρωμαϊκὴ ὁδὸς Via Egnatia. Ὁ δὲ Γάλλος περιηγητὴς Anville ὅστις ἀρχομένου τοῦ 18οῦ αἰῶνος διήλθεν ἐκεῖθεν καὶ ἀναμφιβόλως εἶδεν ἐρείπια αὐτῆς λέγει ὅτι ὁ χώρος ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν περιοικούντων Bludin, ὅπερ συνάδει πρὸς τὴν μαρτυρίαν τοῦ γεωγράφου Μελετίου, λέγοντος ὅτι ἡ θέσις τῆς Πλωτινιολέως ἐκαλεῖτο ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Πλόουδιν. Ἀμφότερα τὰ ὀνόματα εἶναι παραφθορὰ τοῦ ὀνόματος Πλωτίνη, ὡς ἐκαλεῖτο συντομίας χάριν ἡ Πλωτινιόπολις ἀναμφιβόλως πρβλ. ἡ Φιλίππου ἀντὶ ἡ Φιλίππου πόλις, ἡ Ἀδριανοῦ ἀντὶ ἡ Ἀδριανούπολις, ἡ Τραϊανῆ ἀντὶ ἡ Τραϊανούπολις κτλ. Ἡ Πλωτίνη ἀνά τὰ στόματα τῶν κατακλυσάντων τὴν ὑπαιθρον χώραν ἀπὸ τοῦ 10ου ἰδίως αἰῶνος Σλαύων ἐφέρετο Πλόοτιν, ὅπερ κατὰ γλωσσικοὺς νόμους μετεβλήθη σὺν τῷ χρόνῳ εἰς Ploudin-Ploudin-Pludin-Bludin. Ὅτι δὲ ἡ Πλωτινιόπολις ἐκεῖτο παρὰ ταῖς Ρωμαϊκῆς ὁδοῖς διαπιστοῦται καὶ ὑπὸ τοῦ Προκοπίου (περὶ κτισμάτων IV, II), λέγοντος ὅτι ὁ Ἰουστινιανὸς κατὰ τὴν ἀνοχύρωσιν τῶν ἐν Θράκῃ πόλεων ἤρξατο ἀπὸ τῆς Φιλιππουπόλεως καὶ τῆς Πλωτινουπόλεως, ὡς ἐπιμαχωτάτων, ὡς κειμένων δηλ. ἐν τόποις εὐπροσβλητοτάτοις ὑπὸ τῶν κατερχομένων ἀπὸ βορρᾶ ἐπιδρομῶν

βαρβάρων, οἵτινες ἀναντιρρήτως ἠκολούθουν τὰς κεχαραγμένας ὁδοὺς.

3) Ἡ Πλωτινιόπολις δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι τὸ Βυζαντιακὸν Διδυμότειχον διότι κατὰ τὸν Forbiger κατεσκάφη ἐκ θεμελίων ὑπὸ τοῦ τσάρου τῶν Βλαχοβουλγάρων Ἰωαννίτσα ἢ Καλογιάννη τῷ 1205 συγχρόνως μετὰ τῆς Τραϊανουπόλεως, Χαρσιπόλεως, Ραιδεστοῦ, Πανίου, Ἡρακλείας, Φιλιππουπόλεως, Βατκουνίου καὶ ἄλλων πόλεων καὶ κωμῶν, ὧν οἱ περιωθέντες κάτοικοι ἐξηνδραποδίσθησαν καὶ μετωκίσθησαν εἰς τὰς Πιραδουναβίους τῆς Βουλγαρίας χώρας. Ὁ σύγχρονος τοῦ Ἰωαννίτσα ἱστοριογράφος Γ. Ἀκροπολίτης λέγει: «Κατέσκαψε γοῦν ἐκ βάρων αὐτῶν τὴν Φιλιππούπολιν θαυμαστὴν ἄγαν οὖσαν... εἶτα τὰς ἄλλας πάσας πόλεις, ἅς ἀριθμεῖν οὐ χρεῶν», μεταξὺ ὧν περιλαμβάνεται καὶ ἡ Πλωτινιόπολις. Ἄρα ἡ πόλις ἔστω καὶ ἐν παρακμῇ ὑπῆρχεν ἕως τότε ὑφισταμένου καὶ τοῦ Διδυμοτείου, ὅπερ κατὰ τὸν σύγχρονον Χωνιάτην μάτην ὁ Καλογιάννης ἐπολιόρκησε καὶ ὅπερ ἀπὸ τοῦ ἐνστάτου ἤδη αἰῶνος μνημονεύεται. Ἄλλη λοιπὸν ἡ Πλωτινιόπολις καὶ ἄλλο τὸ Διδυμότειχον καίπερ οὐ μακρὰν εὐρισκόμενα ἀλλήλων. Τα ὄχυράματα τότε ἐν τοῖς ἐπικαίροις σημείοις δὲν ἀπέιχον ἐνιστε ἀλλήλων πολὺ· ὁ ὄχυρώτατος Στενίμαχος ἀπέιχε λ. χ. τῆς ὄχυρώτατης Φιλιππουπόλεως 22—23 χιλιόμετρα.

4) Ἡ Δύμη δὲν εἶναι τὸ Βυζαντιακὸν Διδυμότειχον, διότι ἡ θέσις αὐτῆς εἶναι καθωρισμένη ὑπὸ τοῦ Κλ. Πτολεμαίου (III, II, 7) ἐν τῷ Itiner. Antonini 322, 333, ἐν τῷ Itiner. Hieroso'ymitano 602 (mutatio Demas) ἐν τῇ Tabula Peutingeriana VIII. Κατὰ τὸν σχολιαστὴν τοῦ Πτολεμαίου Müller ἔκειτο παρὰ τῷ νῦν Feredjik πρβλ. καὶ Kiefert νέον τῆς Ἑλλάδος ἄτλαντα IX καὶ τὸν χάρτην τοῦ ἐν Βιέννῃ στρατιωτικοῦ γεωγραφικοῦ Ἰνστιτούτου σελ. 13, ὡσαύτως καὶ Pauly R. Encykl. τόμ. V, σελ. 1878 ἐν τῇ λ. Δύμη Οὐδὲ τὸ ὄνομα Διδυμότειχον, μεσαιωνικὸς σχηματισμὸς, προήλθεν ἐκ τοῦ Δυμότειχον, μετονομασθείσης οὕτω τῆς Δύμης, ὅπερ βραδύτερον ὑπὸ τῶν λογίων ἐκλαβόντων αὐτὸ συγκεκριμένον ἐπηνωρθώθη εἰς Διδυμότειχον. Ἡ Δύμη ἦτο ἀρχαῖον τῆς Θράκης Ἑλληνικὸν πόλισμα καὶ οὐ μακρὰν τῆς θαλάσσης κείμενον, ἦτο προσιτὸν δι' αὐτῆς διὰ τοῦ Ἐβρου. Ὁχυρωθεῖσα θὰ μετωνομάζετο οὐχὶ Διδυμότειχον, ὅπερ γλωσσικῶς δὲν ἐπετρέπετο, ἀλλὰ Δύμης τεῖχος. πρβλ. Αἰνίω ν τεῖχος (Ἡροδότου VII. 58) οὐχὶ Αἰνιότειχον, Μακρόν τεῖχος (Στράβωνος, VII, fr. 55) οὐχὶ Μακρότειχον, Νέον τεῖχος (Ξενοφῶντος KA. VII, 5, 8) οὐχὶ Νεότειχον, Δαμινὸν τεῖχος

(Στεφ. Βυζάντιος) οὐχὶ Δαμινότειχον, πάντα πόλισματα ἐν Θράκῃ. Ἐνῶ δὲ τὰ ὀνόματα τῶν πόλεων τούτων φέρονται κατὰ παράθεσιν, τὰ ἔθνικα τῶν ἐξεφέροντο ὁρθῶς ὡς σύνθετα: Δυμοτειχίται, Αἰνιοτειχεῖται, Μακροτειχίται, Νεοτειχίται, Δαμινοτειχίται καὶ Διδυμοτειχίται, ὡς ἀναγράφεται ἂν καλῶς ἀναγινώσκηται ἐν τῷ Θρακίῳ φόρῳ (ἐκ τοῦ Δίδυμον τεῖχος) Πρβλ καὶ Μεγάλη πόλις—Μεγαλοπολίται, Νέα πόλις—Νεαπολίται, Φιλίππου πόλις—Φιλιπποπολίται κτλ. Πρόκειται περὶ σχηματισμοῦ τῶν κλασσικῶν χρόνων. Πιθανῶς ὁμοῦς τὸ ἐν τῷ Θρακίῳ φόρῳ ἀπαντῶν ΔΙΔΥΜΟΤ ν' ἀναγινώσκηται οὕτω ἀντὶ τοῦ ΔΙΔΥΜΟΥ — Διδύμου (τείχους) ἔνεκα τῆς ὁμοιότητος ἐνίοτε τοῦ γράμματος Υ πρὸς τὸ Τ, ὅταν εἶναι τετριμμένον ἀλλὰ καὶ τότε πρόκειται περὶ τῶν πολιτῶν τοῦ αὐτοῦ Διδύμου (τείχους).

5) Τὸ ἐν τῷ Θρακίῳ φόρῳ ἀναγινωσκόμενον Δίδυμον τεῖχος δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι τὸ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς Θράκης Διδυμότειχον, διότι τὸ μετὰ τὰ Περσικά ἰδρυθὲν ὑπὸ τοῦ Ἀριστείδου καὶ Κίμωνος θαλάσσιον συμμαχικὸν τῶν Ἀθηναίων κράτος ἐξετείνετο μόνον εἰς τὰ παράλια τῆς Θράκης, τοῦ Αἰγαίου, τῆς Προποντίδος καὶ τὰς νήσους οὐχὶ δὲ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Θράκης. Αἱ μετέχουσαι δὲ τούτου τῆς Θράκης πόλεις ἦσαν πᾶσαι Ἑλληνικαὶ ἀποικίαι, αἵτινες εἶχον ἀνάγκην τῆς ὑποστηρίξεως τῆς θαλασσίας τῶν Ἀθηναίων δυνάμεως κατ' ἐνδεχομένης ἐπιθέσεως τῶν Περσῶν. Ἑλληνικαὶ δὲ ἀποικίαι κατὰ τὸν 5ον π.Χ. αἰῶνα ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς Θράκης δὲν μνημονεύονται, διότι δὲν ὑπῆρχον· τὸ λεγόμενον περὶ τῆς Ἀδριανουπόλεως, ὅτι κτίστης αὐτῆς ἦτο ὁ Ἀγαμεμνονίδης Ὀρέστης (ἦθεν Ὀρεστιάς) εἶναι τῶν μεταγενεστέρων πλάσμα. Αἱ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς Θράκης Ἑλληνικαὶ ἀποικίαι ἰδρύθησαν ὑπὸ τοῦ Φιλίππου καὶ τῶν διαδόχων του, ἐπολλαπλασιάσθησαν δὲ σὺν τῷ χρόνῳ ἐξελληνιζομένων τῶν Θρακῶν καὶ εἶναι ἡμῖν πᾶσαι γνωσταὶ ἐκ τῶν ἱστορικῶν μαρτυριῶν καὶ ἐπιγραφῶν. Οὐδ' εἶναι δὲ δυνατόν νὰ ὑποτεθῇ ὅτι τὸ Διδυμότειχον ἦτο Θρακικὸν πόλισμα ὑπὸ Θρακικόν, ἐννοεῖται, ὄνομα μεταγραφὴν ἑλληνιστὶ ἐν τῷ πίνακι, καὶ προσεχώρησεν εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν Ἀθηναίων. Διότι τότε οἱ Θρακῆες δὲν εἶχον πόλεις, ἀλλὰ κατόκουσαν κατὰ κόμας ἀνωχυρώτους, οὐδεμίαν δὲ τῶν Ἀθηναίων ἀνάγκην εἶχον. Τούναντίον δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπέδιωξαν τὴν φιλίαν καὶ τὴν συμμαχίαν τῶν Ὀδρουσῶν, τοῦ ἰσχυροτάτου τῶν Θρακικῶν φυλῶν, οὗ ὁ βασιλεὺς Τήρης ἐκυριάρχησε τότε πάσης τῆς Θράκης. Κατὰ τὴν μεγίστην δὲ ἀκμὴν τοῦ Ἀθηναϊκοῦ

κράτους, τὸν χρυσὸν λεγόμενον τῷ Περικλέους αἰῶνα 479—431 π.Χ., καὶ τὸ κράτος τῶν Ὀβρυσῶν ἐξίκετο εἰς τὸ κατακόρυφον τῆς δυνάμεώς του κυριαρχήσαν πάντων τῶν Θρακικῶν φύλων ἀπὸ τοῦ Αἰγαίου μέχρι τοῦ Ἰστροῦ βασιλεύοντος τοῦ Σιτάλκου, συμμάχου τῶν Ἀθηναίων. Ἐκ τοῦ χρόνου τούτου προέρχονται καὶ οἱ πίνακες τῶν συμμαχικῶν φόρων. Εἶναι δυνατόν νὰ ὑποτεθῇ ὅτι τὸ Διδυμότειχον ὑπαγόμενον τότε εἰς τὸ κράτος τῶν Ὀβρυσῶν ἐπλήρωσε φόρον εἰς τοὺς Ἀθηναίους; πρὸς τί καὶ διὰ τί; Καὶ ἦσαν οἱ Θράκες καθ' ἅς μαρτυρίας ἔχομεν ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἔδιδον ἢ ἐξ ἐκείνων οἵτινες ἐλάμβανον; Ἀλλ' ἂν τὸ Δίδυμον τεῖχος τοῦ Θρακίου φόρου δὲν εἶναι τὸ ἐν Θράκῃ Διδυμότειχον, τότε ποῦ τῆς Θράκης ἔκειτο τοῦτο; Ὁ Ἀπολλώνιος ὁ Ρόδιος ἐν τοῖς Ἀργοναυτικοῖς (I, 985, 1125) μνημονεύει Δίδυμον ὄρος πλησίον τῆς Κυζίκου, ἐφ' οὗ ἔκειτο ἱερὸν τῆς Κυβέλης, πιθανῶς παρ' αὐτῷ ζητητέον καὶ ἡ πόλις Δίνδυμον ἢ Δίδυμον τεῖχος, ἥτις ὡς κειμένη παρὰ τῇ Προποντίδι περιελήφθη ἐν τῷ πινάκι τοῦ Θρακίου φόρου. Ἡ εἰκασία αὕτη δύναται νὰ στηριχθῇ, ἂν ἐν τῷ πινάκι τοῦ Θρακίου φόρου περιλαμβάνωνται καὶ ἄλλαι πόλεις κείμεναι ἐπὶ τῆς Ἀσιατικῆς τῆς Προποντίδος ἀκτῆς, οἷον ἡ Κυζικός, ἡ Λάμψακος, ἡ Χαλκηδὼν κτλ. Ὁ Büchpner δὲ ἐν τῇ Pauly Epogr. τόμ. V. σελ. 442) πλάττων Δίδυμα τεῖχη ἢ Δίδυμον τεῖχος ἐκ τοῦ φερομένου Δίδυμότ οὐχὶ ἐν τῷ Θρακίῳ ἀλλ' ἐν τῷ Ἑλλησποντίῳ φόρῳ θέτει τὸ πόλισμα ἀνατολικῶς πρὸς τοῦ Γρανικοῦ παρὰ τῇ μεγάλῃ πρὸς ἀνατολὰς ὁδῷ καὶ παραπέμπει εἰς Chishull Trav. in Turkey London ἔτ. 1747, σελ. 60 καὶ εἰς τὸν Kiepert formae orbis ant. IX.

6) Δὲν γνωρίζω τὸ Διδυμότειχον οὐδ' ἔχω ἰδέαν τινὰ περὶ τοῦ σφζομένου σήμερον φρούριου του, ὅπερ κατὰ τὰ γραφόμενα ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς του ἐπὶ τῶν προϊστορικῶν χρόνων (λείψανα Πελασγικοῦ τεῖχους) πολλάκις ἐπεσκευάσθη καὶ ὡς Βυζαντιακὸν φρούριον κατὰ τοὺς τελευταίους τῆς Βυζαντιακῆς αὐτοκρατορίας χρόνους διεδραμάτισε ἐξαίρετον πρόσωπον. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι κακῶς ἐρμηνεύεται Διπλοῦν τεῖχος τ. ἔ. ὡς ἀποτελούμενον ἐκ δύο περιβόλων, τοῦ ἐνός ἐντός τοῦ ἄλλου. Νομίζω ὅτι τὸ τεῖχος δέον νὰ ἐκκληθῇ φρούριον ἐν γένει (κάστρον) καὶ τὸ Διδυμότειχον νὰ ἐκκληθῇ ὡς διπλοῦν φρούριον, τ. ἔ. δύο φρούρια παρακείμενα καὶ συνεχόμενα ἀλλήλοις. Ἡ ὑπόθεσις μου αὕτη δύναται νὰ στηριχθῇ ἐκ τῆς τοποθεσίας τῆς πόλεως καὶ τῶν σφζομένων τῶν τειχῶν

λειψάνων, ἅτινα δέον νὰ κεῖνται ἐπὶ δύο ὑψωμάτων οὐ μακρὰν ἀλλήλων. Δίδυμα λοιπὸν θὰ ἦσαν τὰ κάστρα, ὅθεν καὶ ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκλήθησαν Διδυμότειχα—Δυμότειχα ἐξ οὗ καὶ οὐλαῖστί Δυμότικα.

7) Τὸ ὄνομα Διδυμότειχον ὡς ἐκ τῆς συνθέσεώς του εἶναι βυζαντικοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ οὐδ' ἄλλως δέον νὰ σχετισθῆ πρὸς τὸν ἐν τῇ θέσει του προϊστορικὸν ὠχυρωμένον συνοικισμόν καὶ τὸν ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν χρόνων, ἂν ὑπῆρχε (τοῦτο δέον νὰ ἐξελεγχῆ διὰ συστηματικῶν ἀνασκαφῶν), ὅστις θὰ ἦτο ἀνοχύρωτος καταρριφθέντων τῶν προϊστορικῶν του τειχῶν. Οἱ προϊστορικοὶ Θραῖκες, ἀδελφοὶ τῶν Ἑλληνοπελασγῶν, εἶχον πολιτισμόν, οὗ ἑστεροῦντο οἱ κατὰ τοὺς ἑλληνικοὺς χρόνους βάρβαροι Θραῖκες. Τοῦτο μαρτυρεῖται οὐ μόνον ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς παραδόσεως ὅτι οὗτοι ἦσαν οἱ εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰσηγηταὶ τῆς θρησκείας καὶ τῆς μουσικῆς, καὶ ἐγέννησαν τοὺς μυθολογουμένους ἀοιδούς καὶ ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου αὐτοῦ περιγράφοντος τὰ ὄπλα των, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀνευρεθέντων ἀρχαιολογικῶν ἀντικειμένων μυκηναϊκῆς ἐποχῆς καὶ ἐκ τῶν σωζομένων λειψάνων Πελασγικῶν τειχῶν (Φιλιππούπολις, παρὰ τῷ Χασκόβω ἐπὶ τῆς Ροδόπης Διδυμότειχον) καὶ τάφων ὡς οἱ Μυκηναϊκοὶ (παρὰ Μεζέκ καὶ 40 Ἐκκλησίαις). Καὶ αὐτοὶ λοιπὸν ὡς οἱ ἀδελφοὶ τῶν Πελασγοῦ κατώκουν εἰς ἀκροπόλεις ὠχυροῦντες αὐτὰς ὁμοιότηπως. Αἱ ἀκροπόλεις αὗται προφανῶς εἶχον ὀνόματα, ἀλλὰ σὺν τῇ καταστροφῇ των ἐξηφανίσθησαν καὶ αὐτά. Οἱ Θραῖκες τῶν Ἑλληνικῶν χρόνων δὲν εἶχον ὠχυρωμένους συνοικισμοὺς κατὰ τὰς μαρτυρίας τῶν ἀρχαίων, ἀλλὰ προετίμων νὰ κατοικῶσιν εἰς ὑψηλότερα μέρη κατὰ κώμας. Καὶ οἱ συνοικισμοὶ τούτων εἶχον ὀνόματα, ταῦτα ὅμως ὡς καὶ τὰ τῶν προϊστορικῶν Θρακῶν ἦσαν Θρακικά. Τὸ Διδυμότειχον ὅμως δὲν εἶναι ὄνομα Θρακικόν, ὥστε δὲν δύναται οὔτε εἰς τοὺς προϊστορικοὺς Θρακὰς ν' ἀναχθῆ οὔτε εἰς τοὺς τῶν κλασσικῶν χρόνων, ἂν πάλιν ἐπὶ τῆς θέσεώς του ὑπῆρχε Θρακικὸς συνοικισμὸς. Τὰ ὀνόματα τῶν Θρακικῶν συνοικισμῶν κατέληγον εἰς -ησσός -σός ('Ὀδησσός-Κενδρισός), εἰς -ισσα ('Εργισσα)-πάρα (Βησσαπάρα) δαυαδεύα ('Αργιδαύα-Πουλπουδεύα), -δάμα (Ὀυσκοδάμα, ἐν ᾧ τὸ δάμα τεῖχος, δόμος) κτλ. Ἀλλὰ καὶ ἂν ὑποτεθῆ, ὅτι τὸ πρῶτον αὐτοῦ συνθετικὸν εἶναι τὸ Θρακικὸν Δίδυμον, ἢ σύνθεσις αὐτοῦ καὶ τὸ δεύτερον συνθετικὸν τεῖχος ἀντὶ τοῦ Θρακικοῦ δάμα ἢ βάστα δηλοῖ ὅτι εἶναι τοῦ μεταγενεστέρου Ἑλληνισμοῦ καὶ οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει πρὸς τοὺς Θρακὰς τοὺς προϊστορικοὺς καὶ ἱστορικούς.

8) Ἡ ὑπόθεσις ὅτι τὸ προϊστορικὸν τοῦ συνοικισμοῦ ὄνομα ἦτο

Δίνδυμον (ὄρος, ἄκρα, κορυφή) εἶναι ἐπιτυχεστάτη, διότι τὸ ὄνομα τοῦτο ἀπαντᾷ ἐν Φρυγίᾳ ὡς ὄρος καὶ ἐν μικρᾷ Ἀσίᾳ εἰς 5-6 μέρη καθωρισμένα ἐν τῇ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ τοῦ Pauly (λ. Δίνδυμον), ὅπου ἐλατρεύετο ἡ Κυβέλη, ὅθεν προσεκαλεῖτο Δινδυμένη καὶ Δινδυμῖς. Ὁ πολὺς δὲ γλωσσολόγος Kretschmer (Einleitung in der Gr. Sprache σελ. 195). ὑπολαμβάνει αὐτὸ ὡς Φρυγικῆς προελεύσεως. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Φρύγες ἦσαν ἀδελφοὶ τῶν Θρακῶν, δυνατόν καὶ παρὰ τοῖς Θραξί τοι ὄροι—ἡ ἄκρα νὰ ὠνομάζετο Δίνδυμον. Ἄλλὰ πῶς τὸ ὄνομα τοῦ ἐπὶ δύο χιλιετηρίδας σχεδὸν ἀτονήσαν καὶ λησμονηθέν, ἀφοῦ δὲν μνημονεύεται ἀνέζησεν εἰς τὸ Βυζαντιακὸν Διδυμότειχον; Ἡ Θρακικὴ γλῶσσα ἔπαυσε λαλουμένη σὺν τῇ ἐπιδράσει τοῦ χριστιανισμοῦ εἰς τὴν Θράκην (4-5 αἰῶνα) καὶ σήμερον πλὴν λέξεων τινῶν, κυρίων ὀνομάτων πολλῶν καὶ ἀρκετῶν τοπωνυμιῶν δὲν γνωρίζομεν ἄλλα περὶ αὐτῆς. Ἄν ὑπῆρχον ἱστορικαὶ ἢ ἐπιγραφικαὶ μαρτυρίαι ὅτι τὸ ὄνομα Διδυμοτείχου δύναται ν' ἀναχθῆ ἕως εἰς τοὺς χρόνους, καθ' οὓς ἐλαλεῖτο ἀκόμη ἡ Θρακικὴ γλῶσσα, ἐν ᾧ ἡ Ἑλληνικὴ τὴν ἀπέπνιγε πανταχόθεν, τότε ἢ ἐκ τοῦ Δίνδυμον σύνθεσις τῆς λέξεως καὶ ἡ ἀναγωγὴ τῆς ἰδρύσεως τοῦ πολισματος μέχρι τῆς ρωμαιοκρατίας τοῦλάχιστον ἐν Θράκῃ δὲν εἶναι ἀπορριπτέα. Ἄλλὰ τοιαῦται μαρτυρίαι δὲν ὑπάρχουσιν. Ἰδρύονται ἐν τῇ περιφερείᾳ ἐκείνῃ πόλεις ὀχυραὶ αἰτίνας ἦνθησαν, ἡ Ἀδριανόπολις ἢ Πλωτινόπολις καὶ ἡ Τραϊανόπολις, τὸ δὲ Δίνδυμον (ἄκρον ἢ ὄρος) δὲν μνημονεύεται μὴ λαμβανόμενον ὑπ' ὄψιν, ἐνῶ μνημονεύεται ἑκατοντὰς Θρακικῶν τοπωνυμιῶν

Ἄνακεφαλαίων τὰ προειρημένα νομίζω ὅτι:

α) τὸ νῦν Διδυμοτείχον (φρούριον) εἶναι Βυζαντιακὸν τῶν ὑστέρων χρόνων, ἐγερθὲν ἐπὶ θέσεως, ὅπου προὔπηρχεν προϊστορικὸς συνοικισμὸς (Πελασγικὰ τείχη), πιθανῶς δὲ βραδύτερον καὶ ἄσημὸς τις μικρὸς Θρακικὸς συνοικισμὸς ὧν τὰ ὀνόματα ἀρχαιότατα ἐκάλυψεν ἢ λήθη.

β) Ἄλλη εἶναι ἡ Πλωτινόπολις καὶ ἄλλο τὸ Διδυμοτείχον, διότι τὸ δεύτερον μνημονεύεται τρεῖς αἰῶνας πρὸ τοῦ ἐξαφανισμοῦ τῆς πρώτης.

γ) Τὸ Διδυμοτείχον δὲν εἶναι ἡ Δύμη, οὐδὲ ἐτυμολογεῖται ἐκ τοῦ ὀνόματός της. Τὸ ἀντίθετο Δυμότειχο ἐκ τοῦ Διδυμοτείχου πρβλ. Σόπολις (ἀπλοποίησα) κουμάρι κτλ.

δ) Τὸ Διδυμοτείχον οὐδὲν τὸ κοινὸν πλὴν τῆς συνωνυμίας ἔχει πρὸς τὸ ἐν τῷ Ἑλλησποντίῳ, οὐχὶ Θρακίῳ, φάρος ἀναγραφόμενον Διδυμοτ. (Διδυμοτειχίται) ὅπερ εἶναι τὸ παρὰ

τῷ Γρανικῷ καὶ οὐ μακρὰν τῆς Προποντίδος κείμενόν ποτε.

ε) Ἡ τε σύνθεσις αὐτοῦ καὶ ἡ ἱστορία ἀποκλείει τὴν ἐκ τοῦ Θρακοφρυγικοῦ Δίδυμον σύνθεσιν αὐτοῦ.

στ) Τὸ Διδυμοτείχον ἂν εἶναι Διδυμόκαστρον, δηλ. δύο ὄχυρά, περίβολοι παρακείμενοι καὶ συνεχόμενοι (διδυμάρικοι οὕτως εἰπεῖν) δύναται νὰ ἔχη τὴν παραγωγὴν Ἑλληνικὴν-δίδυμον τεῖχος καὶ δυνατὸν ν' ἀναχθῆ ἰς τοὺς ἑλληνιστικούς χρόνους, καθ' οὓς ἡ λ. τεῖχος ἐσήμαινεν εἰσέτι φρούριον κάστρον, τ. ἔ. εἰς τοὺς ἐπὶ τῶν διαδόχων τοῦ Φιλίππου χρόνους, Ἀντιπάτρου Λυσιμάχου, καθ' οὓς ἀπώκισθησαν πολλοὶ Ἕλληνας ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς Θράκης. Ὁχυρωθὲν τότε καὶ συνοικισθὲν παρήκμασε καὶ ἐγκατελείφθη ἐπὶ ρωμαιοκρατίας συνοικησάντων τῶν κατοίκων τῶν τὴν παρακείμενην Πλωτινότολιν. Ἐπανελάβε δὲ τὴν ὑπαρξίν του κατὰ τὰς ἐπιδρομάς τῶν βαρβάρων-Γότθων καὶ Οὐννων ἕνεκα τοῦ ὄχυροῦ τῆς θέσεώς του σὺν τῷ διασφζομένῳ εἰσέτι ὄνοματί του καὶ ἐγένετο ἱστορικὸν κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους τοῦ Βυζαντίου.

Προβαίνων εἰς τὴν διατύπωσιν τῶν γνώμων καὶ ὑποθέσεών μου τούτων οὐδαμῶς ἐπιχειρῶ νὰ ἐπέμβω εἰς τὴν ὑπὸ τῶν παλαιῶν μου φίλων ἐγερθεῖσαν συζήτησιν. Ἀπλῶς σκοπῶ νὰ δώσω νύξιν εἰς αὐτοὺς εἰς ἀναθεώρησιν τῶν διισχυρισμῶν των, διότι νομίζω ὅτι ὁ πρὸς ἀλλήλους ἀγὼν δὲν ἔληξε καὶ ἐνδέχεται νὰ ἐπαναλάβωσιν αὐτόν, ὅπως καθορισθῆ ὀριστικῶς ἡ θέσις τῆς Πλωτινοπόλεως καὶ ἡ ἐτυμολογία τοῦ Διδυμοτείχου. Χαίρω δέ, διότι ἡ Θράκη μας δὲν στερεῖται ἀνδρῶν δυναμέων νὰ διαφωτίζωσι τὸ παρελθόν της καὶ εὐχομαι εἰς τοὺς φίλους μου Χριστόφορον Δρακοντίδην, συνάδελφόν μου ἐν τοῖς Ζαφειείοις, Κωνσταντῖνον Κουρτίδην συμφοιτητὴν μου ἐν Ἀθήναις καὶ τὸν αἰδ. Ν. Βαφείδην γνωστόν μοι ἐκ τῶν Θρακικῶν νὰ ἐξακολουθῶσι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι τὰς περὶ Θράκης μελέτας τῶν ἀπολαύοντες ἐν μακρῷ σιδηρᾷ ὑγείας. Αἱ ἐν τῷ αὐτῷ ζητήματι ἀντίθετοι γνώμαι καὶ ὑποθέσεις συντελοῦσι πληρέστερον εἰς τὴν διασάφησιν αὐτοῦ, διότι ἐκ τῆς συγκρούσεως αὐτῶν, ὡς λέγει Γάλλος τις σοφός, γεννᾶται φῶς

Κ. Μυρτ. Ἀποστολίδης